YASHIL IQTISODIYOT va TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

TOSHKENT MENEJMENT VA IQTISODIYOT INSTITUTI

BIZNESNI QO‘LLAB-QUVVATLASH VA IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH: MUAMMOLAR, YECHIMLAR VA XORIJIY TAJRIBA

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI ILMIY MAQOLALAR VA TEZISLAR TO‘PLAMI

2024-yil 18-oktabr

2024
№7-SON
MAXSUS SON

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Karimov Norboy G‘aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay’ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O‘zR Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, “Nobel” mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a’zosi, Turkiya – O‘zbekiston do‘stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O‘zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich, i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., Navoiy davlat pedagogika instituti rektori
Siddiqova Sadoqat G‘afforovna, p.f.f.d., (PhD), Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU Hududiy ta’lim muassasalari va markazlar bo‘yicha prorektor v.b.
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TDIUprofessori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro “Nordik” universiteti rektori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d., TSUE professori
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo‘ja o‘g‘li, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Utayev Uktam Choriyevich, O‘zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig‘i o‘rinbosari
Ochilov Farxod, O‘zR Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig‘i
Eshtayev Alisher Abdug‘aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. profesor
Musayeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Cham Tat Huei, (PhD) USCI universiteti professori, Malayziya
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O‘zR Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vaziri o‘rinbosari
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d.,(PhD) “El-yurt umidi” jamg‘armasi ijrochi direktori o‘rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o‘g‘li, t.f.f.d.(,PhD) TAQU katta o‘qituvchisi
Djudi Smetana, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Krissi Lyuis, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Ali Konak (Али Кўнак), i.f.d., prof., Karabuk universiteti dosenti, Turkiya
Glazova Marina Viktorovna, i.f.n., “LUKOIL-Energoservis” Kompaniyasi iqtisodchisi, Moskva.
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., (PhD) TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o‘g‘li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Oqil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjaevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, DSc, Prof., Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Rae Kwon Chung, honorary professor of TSUE, Nobel laureate, South Korea,

Osman Mesten, member of the Turkish Parliament, head of the Turkey-Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, DSc, Prof., Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Sayfullo Normatovich CSc, Prof., Rector of Academy of Labor and Social Relations

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, DSc, Prof., TSUE Vice-Rector for Scientific Affairs and Innovation

Kalonov Mukhiddin Bakhritdinovich, DSc, Prof., Rector of the Navoi State Pedagogical Institute

Siddikova Sadokat Ghaforovna, PhD, Rector of the Bukhara Institute of Engineering and Technology

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, DSc, Prof., acting Vice-rector for regional educational institutions and centers of TSUE

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, DSc, Prof., of TSUE

Samadov Askarjon Nishonovich, CSc, Prof., of TSUE

Slizovsky Dimitriy Yegorovich, DSc, Prof., of the People's Friendship University of Russia

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, DSc, Prof., Rector of International "Nordic" University

Akhmedov Ikrom Akramovich, DSc, Prof., of TSUE

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja ugli, DSc, Prof., of TSUE

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of the DGPO of the Republic of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of the DCECGPO of the Republic of Uzbekistan

Eshtayev Alisher Abduganievich, DSc, Prof., of TSUE

Hakimov Nazar Hakimovich, PhD in Philology, Professor.

Shoira Azimovna Musaeva, professor of SamDu IS Institute

Cham Tat Huei, PhD, professor at USCI University, Malaysia

Buzrukkhanov Sarvarkhan Munavvarkhanovich, DSc, Deputy Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Javokhir Jamolovich, PhD, deputy of executive director of the "El-yurt umidi" fund

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, PhD, Senior Lecturer at Tashkent University of Architecture and Construction

Judy Smetana CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Chrissy Lewis CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Ali Konak DSc, Prof., Associate Professor of Karabuk University, Turkey

Glazova Marina Viktorovna, CSc, economist at LUKOIL-Energoservis Company, Moscow.

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, associate professor of TSUE

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, doctoral student at Ankara University, Turkey

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, independent researcher of TSUE

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg‘ona davlat universiteti dotsenti
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
G‘afurov Doniyor Orifovich, p.f.f.d., (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o‘qituvchisi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay – Doctor of Economic Sciences, Professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich – Doctor of Technical Sciences, Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich – Doctor of Philosophy, Professor at TSUE
Isakov Janabay Yakubbayevich – Doctor of Philosophy, Professor at TSUE
Xalikov Suyun Ravshanovich – Candidate of Technical Sciences, Associate Professor at TSUA
Rustamov Ilhomiddin – Candidate of Technical Sciences, Associate Professor at Fergana State University
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich – Doctor of Philosophy, Associate Professor at TSUE
Kamilova Iroda Xusniddinovna – Doctor of Philosophy, Associate Professor at TSUE
G‘afurov Doniyor Orifovich – Doctor of Philosophy (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich – Doctor of Philosophy (PhD), Associate Professor at Alfraganus University
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich – Doctor of Philosophy (PhD), Associate Professor at TSUE
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi – Doctor of Philosophy, Associate Professor at TSUE
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna – Senior Lecturer at TSUE
Babayeva Zuhra Yuldashevna – Independent Researcher at TSUE

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

KIRISH SO‘ZI

HURMATLI ANJUMAN ISHTIROKCHILARI, MEHMONLAR, HAMKASBLAR, AZIZ TALABALAR!

Sizlarni Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti tomonidan tashkil etilayotgan mazkur Respublika ilmiy-amaliy anjumanida qutlashdan mamnunmiz.

Qadrli anjuman ishtirokchilari, bugun biz mamlakatimizda biznesni qo‘llab-quvvatlash va iqtisodiyotni raqamlashtirish masalalari bo‘yicha amalga oshirilayotgan ishlar, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llari, hamda bu yo‘nalishdagi xorijiy tajribalarni muhokama qilish uchun to‘plandik.

Habaringiz bor, Prezidentimiz tomonidan 2024-yilni O‘zbekistonda “Yoshlar va biznesni qo‘llab-quvvatlash yili”, deb e’lon qilinganida, inson qadrini ulug‘lash va aholimiz manfaatlarini ta’minlash uchun kuchli iqtisodiyot barpo etish asosiy vazifalarimizdan biri ekanligi ta’kidlangan edi.

Shunga ko‘ra, joriy yilda iqtisodiyotimizga xorijiy investitsiyalarni jalb etishga, tadbirkorlik va xususiy mulk uchun keng imkoniyatlar yaratishga, ilm-fan, innovatsiya, IT kabi sohalarni, “yashil” va raqamli texnologiyalarni rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda.

Chunki, barqaror va kuchli iqtisodiyot nafaqat iqtisodiyot subyektlari uchun, balki jamiyatimizning kelajagi va farovonligi uchun ham juda katta ahamiyatga ega.

Hozirgi kunda, bizning jamiyatimiz - raqamli transformatsiya davriga qadam qo‘ydi. Raqamlashtirish jarayoni - biznes jarayonlaridan tortib, davlat xizmatlariga qadar ko‘plab sohalarni qamrab olmoqda.

Albatta bunday o‘zgarishlar, texnologik taraqqiyotga hamohang ravishda, qo‘shimcha imkoniyatlarni ochishga va rivojlanishning yangi strategiyalarini ishlab chiqishga keng imkoniyatlar yaratmoqda.

Lekin shu bilan bir qatorda, iqtisodiyotni raqamlashtirish va bunday sharoitda biznesni rivojlantirish jarayonlarida, o‘ziga xos muammolar va turli savollar ham yuzaga kelmoqda.

Bunday masalalarni o‘rganib, uning yechimlarini topish uchun Toshkent menejment va iqtisodiyot institutining professor-o‘qituvchilari tomonidan ham turli ilmiy tadqiqotlarni olib borish yo‘lga qo‘yilgan. Ularning tadqiqotlari natijalaridan - o‘quv jarayonlarida, ta’lim sifatini oshirish maqsadlarida, keng foydalaniladi.

Bu o‘z navbatida, institutda menejment, iqtisodiyot va axborot texnologiyalari sohalarida tayyorlanadigan malakali mutaxassislarning nafaqat nazariy bilimlarini, balki amaliy ko‘nikmalarini ham oshirishga hizmat qiladi.

Bundan tashqari, institutda innovatsion dasturlar va loyihalar orqali talabalarni yangi texnologiyalar bilan tanishtirish, ularda raqamli iqtisodiyot va global biznes muhitida raqobatbardosh bo‘lish uchun zarur bo‘lgan ko‘nikmalarni shakllantirishga yordam beradi.

Bugungi anjumanda, biz raqamlashtirish va biznesni rivojlantirish jarayonlarida uchraydigan muammolarni chuqur o‘rganishni va ilmiy asoslangan yechimlarni izlashni o‘z oldimizga maqsad qilib qo‘yganmiz.

Shu bilan birga, asosiy anjuman va sho‘ba yig‘ilishlarida mazkur masalalar bo‘yicha xorijiy tajribalarni ham tahlil qilish orqali, biz qanday yechimlar topishimiz mumkinligini muhokama qilamiz.

Bugun sizlarning e’tiboringizga taqdim etiladigan taqdimotlar va fikrlar - bizni zamonaviy iqtisodiyotning yangi talablariga mos keladigan biznes modellarni yaratishga ilhomlantiradi.

Maqsadimiz – bu kabi ilmiy-amaliy uchrashuvlar orqali ilm ahlini va biznes vakillarini bir joyda jamlab, biznesni qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini hamda iqtisodiyotni raqamlashtirish jarayonlarini yanada takomillashtirish bo‘yicha asoslangan takliflar va amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga imkoniyatlar yaratishdan iboratdir.

Biz bu jarayonda, o‘z tajribamizni almashish va birgalikda muammolarni hal qilish uchun yangi g‘oyalarni kashf etishni maqsad qilamiz.

Umid qilamanki, anjumanimiz samarali va foydali bo‘ladi.

Har biringizning ishtirokingiz va hissangiz bu jarayonda juda muhim.

Keling, birgalikda yangiliklarga ochiq bo‘lib, innovatsion yechimlarni izlaylik!

Bugungi anjuman ishiga va unda ishtirok etayotgan barcha ishtirokchilarning ilmiy-ijodiy faoliyatlariga ulkan muvaffaqiyatlar tilaymiz!

Axmedov Xojiakbarxon Dilshatovich,
Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti rektori, i.f.n., dotsent

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA

1-SHO'BA. ZAMONAVIY MARKETING KONSEPSIYASI ASOSIDA IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH

Барқарор ўсишни таъминлашда давлат компанияларини хусусийлаштириш масалалари......14
Ахмедов Хожиакбархон Дилшатович

Бинолар ва иншоотлар давлат кадастрини гат технологиялари асосида такомиллаштириш бўйича дастурлар ва ахборот тизимларидан фойдаланиш......18
Султанов Мансур Қиличович, Нарбаев Шарафатдин Кенгешович, Хасанов Исломхон Илхом ўғли

Оборонно-промышленный комплекс Российской Федерации: основные тенденции развития системы управления предприятиями в условиях цифровизации......23
Кузнецов Виктор Павлович, Виноградов Никита Вадимович

Application of green technologiyes to industrial enterprises: current situation analysis and future perspectives......26
Juraev Abbosbek

Ердан самарали фойдаланиш ҳудудларни ривожлантиришнинг устувор омили......30
Чертовицкий
Чертовицкий Александр Степанович, Нарбаев Шарафатдин Кенгешович

Финансовая структура предприятия как базис для эффективного управления финансами предприятия......37
Семенова Елена Вячеславовна, Цымбалов Сергей Дмитриевич

Технологии блокчейн в управлении цепочками поставок: повышение прозрачности и устойчивости......39
Брехова В.О., Цыбуцинина И.Е.

Kimyo sanoati korxonalari faoliyatini rivojlantirishda marketing kommunikatsiyasi strategiyalari......41
Sabirov Oybek Shavkatbekovich, Muminova Dildora Dilshadovna

Hududlarda sanoat korxonalarini joylashtirish nazariyalari ва strategik yo'nalishlari......46
Sobirov Azizbek Avazbekovich

Innovasion iqtisodiyot sharoitida marketing konsepsiyalarining mohiyati......50
Asamxodjayeva Shoira Shukurullayevna

Brendning yetakchi marketing vositasi sifatida kompaniyalar uchun mohiyati ва ahamiyati......53
Achilova Nargiza Baxtiyorovna

Korxona bozor faoliyatini rivojlantirishda raqamli marketing strategyalaridan foydalanish......56
Karimjanova Ra'noxon Maxmudovna, Nosirov Husniddin Xusanboy o'g'li

Implementation of the cobba doughlas model in the development of the эсономй......58
Rustamova Mekhrigiyo

Agrosanoat korxonalari faoliyatida raqamli savdo platformalari......63
Fayzullayev Shuhrat Sherali o'g'li

Mahsulot diversifikatsiyasi asosida eksport potensialini oshirish yo'llari......67
Jo'rabayeva Sh.K.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida aglomeratsiyalarning o'rni ва roli......70
Mardonov Shohruh

Iqtisodiyotni rivojlantirishda marketingning roli......74
Anarbayev S.O., Xusenov Sh., Boltayev A., Muxtorov M., Yondoshaliyev A., Abdumalikov N., Tursunaliyev U., Qurbonov B., Toshpo'latov B., Ro'ziboyev D.

The impact of Uzbekistan's WTO membership on economic development......77
Sadriddinov Ulugbek Jaloliddin ugli

Концепции маркетинга для бизнеса и степень их цифровизации в современном обществе 80
Атакузиева Шахноза Рахматиллаевна

Приоритетные направления дальнейшего развития бизнеса в Узбекистане 83
Каюмов Равшан Исмаилович

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirish imkoniyatlari ва usullari 87
Xusniddinova Madina Javlon qizi

State investment policy 89
Mohinur Rakhimova Dilshod kizi, Rakhimbayeva Diyora

Интеграциялашган корхоналарда кластерли ёндашувларнинг хориж тажрибалари 91
Турсунова Зарнигор Рустамовна

Инновацион ривожланиш шароитида малакали кадрларни тайёрлаш зарурати 94
Юсупов Қудрат

2-SHO'BA. INNOVATSION MENEJMENT KONSEPSIYALARI ASOSIDA BIZNESNI RIVOJLANTIRISH

Барқарор ривожланиш ва ҳудудларнинг "яшил" ўсиши: иқтисодий-экологик жиҳатларининг эконометрик таҳлили 98
Ражабов Н., Адилова М., Қаландарова Г., Хасанова Н.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari bilan vositachi eksport tashkilotlarining o'zaro hamkorligi samaradorligini baholash uslubiyoti 108
Nosirova N.J.

"Яшил" иқтисодиётни амалга ошириш даражасини баҳолаш хусусиятлари 119
Хотамов И.С.

Наманган вилоятида кичик бизнес ва хусусий тадбирколикни ривожланиши. 122
Каримжанова Р, Носиров Ҳ.Х.

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish yo'llari 126
Луқманов Б.М.

Правовые и организационные аспекты интеграции свободы слова и бизнес-инноваций в цифровую экономику узбекистана 128
Халилова Нигорахон Акмалджон кизи

Innovatsion menejment konsepsiyalari asosida biznesni rivojlantirish 130
Utbasarov D.B.

Assessing factors affecting the green economy 133
Rakhimova M.D.

Xududlarda kichik va yirik korxonalarini innovatsion faoliyatini moliyalashtirish. 135
Bozorov I., Nematov N.

Innovatsiyalar - tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning muhim omili 139
Asamxodjayeva Sh.Sh.

Роль приватизации государственного имущества в развитии негосударственного сектора экономики в узбекистане 142
Кадыров Т.А.

Waste management activities and methods 145
Azlarova M.

Статистический анализ взаимосвязи между количеством постоянных и сезонных работников в сельском хозяйстве. 147
Рустамова М.М.

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

3-SHO'BA. MOLIYA VA SOLIQ SOHASIDAGI MUAMMOLAR, YECHIMLAR VA XORIJIY TAJRIBALAR

Moliya ва soliq sohasidagi muammolar, yechimlar va xorijiy tajribalar 153
Rafikova M. Sherboobyev D.O'.

Меҳнат тақсимоти ва ихтисослашув жараёнларига бўлган турли хил ёндошувлар таҳлили 156
Шарипов К.Б.

Bank tizimini raqamlashtirish - moliyaviy xizmatlarni rivojlantirish istiqboli ва ustuvor yo'nalishi 158
Serjanov A.M.

O'zbekistonda bank xizmatlarining rivojlanish holatiga bir nazar 161
Serjanov A.M.

O'zbekiston respublikasida mikromoliya tashkilotlarining iqtisodiy faoliyati ва kichik biznesni rivojlantirishidagi ahamiyati 164
Madaminova N.I.

Fiscal and monetary policy of the state 167
Rakhimova M.D., Kasimdjanova B.

The determinants of financial development in case of central asian countries 170
Otabaev Y.M.

Initial research: are the current researched early warning indicators significant in identifying banking crises? 176
Berdiyorov B. Sh., Masharipov S.M., Berdiyorov J.Sh.

Тижорат банклари фаолият самарадорлигини ошириш стратегиясини шакллантириш масалалари 182
Темиров А.А.

Are the current researched early warning indicators significant in identifying banking crises? 188
Berdiyorov B.Sh., Masharipov S.M., Berdiyorov J.Sh.

Anarxik jamiyatda iqtisodiy muammolar va ularga bo'lgan qarashlar 198
Qurbonov B.A., Muxtorov M.Sh., Yondoshaliyev A., Tursunaliyev U., Abdumalikov N., Boltayev A., Xusenov Sh., Toshpo'latov B., Ro'ziboyev D., Anarbayev S.

Bojxona to'lovlaridan imtiyoz ва preferensiyalar qo'llashni takomillashtirish yo'llari 200
Pardaev T. N., Tursinova S.Sh.

State of play of green finance in Uzbekistan: Opportunities for and barriers to green bond issuance 205
Boribaeva Z.P.

Moliya va soliq sohasidagi muammolar yechim va xorijiy tajribalar 210
Toxirjonova Z.J.

Тижорат банклари фойдасига солиқ солиш масалалари 212
Абдуллаев З.А.

Банк хизматларига ҚҚС солиниш масалалари 214
Бисенбаев Ш.К.

Европа тикланиш ва тараққиёт банкининг Ўзбекистондаги лойиҳаларни молиялаштиришдаги ўрни 217
Джумаев С.М.

Қишлоқ хўжалигида суғурталаш масалалари 221
Иномжонова Ф.А.

Islom moliyasi orqali loyihalarni moliyalashtirish tahlili 223
Komilov M.M.

Компаниянинг қимматли қоғозларга молиявий инвестицияларини баҳолаш механизмлари 226
Караев М.Ю.

Исломий молия тизимининг ҳусусиятлари 229
Маматов А.А.

Эффект дохода и замещения в Европе. 234
Сулаймонов А.

Анализ изменений, влияющих на корпоративное управление коммерческих банков Узбекистана 237
Темиров А.А.

Ўзбекистон республикасида пул муомаласини бошқаришнинг таҳлили 241
Астанов Ҳ.З.

Improving the company’s financial methods 243
Masharipova Sh.A., Bekbayeva F.B.

Sug‘urta faoliyati davlat tomonidan tartibga solishning zaruriyati va uning xorij tajribasi 247
O‘razaliyev J.O‘.

Mikromoliyaviy xizmatlarning nazariy, normativ-huquqiy asoslari 250
Axmadaliyeva N.F., Egamberganov M.O.

Банк хизматларига ққс солиниш масалалари 254
Бисенбаев Ш.К.

4-SHO‘BA. BIZNESNI BOSHQARISH VA IQTISODIYOT SOHASIDA RAQOBATBARDOSH KADRLAR TAYYORLASHNING DOLZARB MASALALARI

Номарказлаштириш шароитида ҳудудий бошқарув тизимини такомиллаштириш 258
Қодиров А.М., Ахмедиева А.Т.

Raqamli iqtisodiyotda elektron pullarning rivojlanish istiqbollari 262
Axmadaliyeva N.F., Abdujabborov Sh.A.

O‘zbekistonda faktoring xizmatlari bozorini rivojlantirish orqali iqtisodiyotda to‘lov uzliksizligini ta’minlash yo‘llari 265
Omonturdiyev O.E.

Qishloq xo‘jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish jarayonini iqtisodiy-statistik tahlil qilishning zamonaviy usullari (Qashqadaryo viloyati misolida) 269
Nurxonov N.Q., Xalxadjayev B.B.

O‘zbekiston Respublikasida 2020 - 2030 yillarga mo‘ljallangan qishloq ho‘jaligini rivojlantirishda oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlash masallari 273
Djumanov T.A.

The essence of the black economy 276
Rakhimova M., Abdusalamova U.

Аудиторлик текширивунинг норматив-ҳуқуқий асослари 278
Абдуваитов Б.Б.

Ҳудудларда тадбиркорлик субъектларини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш. 282
Бозоров И.И.

Инвестицион лойиҳа рисклари моҳияти ва турлари 289
Душабоев Ж.Ж.

Қишлоқ хўжалигида ер муносабатларини тартибга солишнинг ташкилий-иқтисодий механизми 294
Иноятова М.

Деҳқон хўжаликлари ерларидан самарали фойдаланишини давлат томонидан рағбатлантириш йўллари 297
Садуллаев С.

Олий таълим муассасаларида таълим лойиҳалари самарадорлигини ошириш 301
Рустамова Л. Р.

Тикув-трикотаж маҳсулотларига маҳаллий истеъмолчилар талабини сегментлаш асосида маркетинг стратегияларини такомиллаштириш 305
Топилдиев С.Р.

Озиқ-овқат маҳсулотлари бозорини давлат томонидан тартибга солиш воситалари 313
Даминова Ў.М.

Анализ состояния и тенденций развития свободных экономических зон в Республике Узбекистан 316
Кадирова И.Б.

Moliyaviy ва iqtisodiy muhitda qat'iy talablar билан raqobatbardosh kadrlar tayyorlash 319
Qodirov F., Mavlonova M.N.

Pedagogik amaliyot: muammo ва yechimlar 321
Azim Davron

Biznes sohasida raqobatbardosh kadrlar tayyorlash masalalari 323
Israilov P.I.

Statistical analysis of the number of personnel working in agriculture. 325
Rustamova M.

Biznesni boshqarish va iqtisodiyot sohasida raqobatbardosh kadrlar tayyorlashning dolzarb masalalari va uning yechimlari 330
Xusenov Sh.Sh, Qurbonov B., Toshpo'latov B., Anarbayev S., Ro'ziboyev D., Boltayev A., Muxtorov M., Yondoshaliyev A., Abdumalikov N., Tursunaliyev U.

Kichik ва o'rta biznes rivojlanishini rag'batlantirishda raqamli texnologiyalarning iqtisodiy ahamiyati 333
Mamarayimova P.P.

Kichik ва o'rta biznesni qo'llab quvvatlashning xorij tajribasi uni Uzbekistonda qo'llash istiqbollari. 335
Toshboyev M.M.

Преимущества внедрения технологии искусственного интеллекта предприятиями малого бизнеса. 337
Kalanova A.B.

O'zbekistonda biznes muhitini shakllantirish mexanizmlarini takomillashtirish 340
Yaxshiyeva M.T.

Спорт менежменти тамойилларининг аҳамияти 343
Маматов М.

Mahallalarda oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligi 348
Xodjamuratova G.Y.,Yuldasheva D.K.

Ҳудудларнинг инвестицион имкониятларини оширишда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни кредитлашни такомиллаштириш муаммолари 351
Бозоров И.И.

Кичик ва ўрта бизнес учун яратилган МҲХСларини амалга киритиш бўйича кўрсатмалар ва уларни республикамизда қўллашнинг аҳамияти 354
Муйдинов Э.Д.

Хизмат кўрсатиш соҳаси корхоналарини инновацион ривожлантририш механизмининг воситалари ва усуллари 357
Шарипова Б.Б.

Хизмат кўрсатиш корхоналарини ривожлантириш моделлари 366
Шарипова Б.Б.

O'zbekistonda uy-joy kommunal xizmatlarida audit tizimini takomillashtirish va raqamlashtirish 369
Primova Sh.K.

Transport tashkilotlari moliyaviy holati auditining axborot bazasini tarkibi va mazmuni 372
Xudayberdiyev B.M.

Qishloq xo'jaligi korxonalarida inventarizatsiya natijalari tahlilining nazariy asoslari 375
Ruziyeva D.F.

Ички аудитда далиллар тўплаш, муҳимлиликни аниқлаш ва рискларни баҳолаш усулларининг аҳамияти 377
Марданов М.Х.

Темир йўл транспорти корхоналари фаолиятида ҳисоб сиёсатини қўллашнинг зарурати ... 379
Хужаев С.С.

Таълим муассасаларида молиявий ҳисоботнинг ташкилий-услубий асослари ва аҳамияти ... 381
Исоқулов Ф.Ш.

Inson resurslarini boshqarish. Karyerani rejalashtirish va rivojlantirish ... 383
Karimov V.A., Toshtemirov S.G‘., Ibodullayev N.I.

5-SHO‘BA. BIZNES VA BOSHQARUVDA RAQAMLI IQTISODIYOT HAMDA SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI

Влияние искусственного интеллекта на развитие экономики страны ... 387
Кузнецов В.П., Назарова Е.Н.

Hududlarda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning institutsional asoslari ... 390
Ma’murov B.X.

The Impact of Digitalization on Sustainable World economy: Uzbekistan Case ... 394
Bakhtiyorov A.

The importance of the digital platforms in the systematic development of the digital economy ... 397
Tal’atova D.B.

Digitization of business ... 401
Rakhimova M.D., Allanazarov A.

Transport-logistika tizimlari samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalarning o‘rni ... 403
Matkarimov K.J.

O‘zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlanishini asosiy yo‘nalishi ... 406
Karimjanova P., Abduraxmonov J.P.

Biznes ва boshqaruvda raqamli iqtisodiyot hamda sun’iy intellekt texnalogiyalari ... 409
Qodirov F.E., Mavlonova M.N.

Ways of future development of investment project risk insurance ... 411
Khakimzoda M.Y.

Sintetik tola ishlab chiqarishni klaster usulida tashkil etishning iqtisodiy samaradorligi (Buxoro viloyati misolida) ... 413
Rahmonov Xurshid Xayriddinovich

Biznesni boshqarishda sun’iy intellekt orqali qaror qabul qilish bosqichlari ... 416
Ro‘ziboyev D.N., Tursunaliyev U., Abdumalikov N., Boltayev A., Yondoshaliyev A., Muxtorov M., Toshpo‘latov B., Anarbayev S., Qurbonov B., Xusenov Sh.

Biznesda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish ... 418
Israilov R.I.

To‘rtinchi sanoat inqilobi ... 420
Raxmatullaeva N.N., Abduqaxxorova A.B.

Raqamli iqtisodiyotni rivojlanishida zamonaviy axborotlarni o‘rni ... 424
Samatov Azizjon Abdulaxatovich

Raqamli iqtisodiyot sharoitida inson kapitalini rivojlantirishning ahamiyati ... 426
Yelchibekov A.P., Asamxodjayeva Sh.Sh.

Eksportda “Yagona oyna” tizimini qo‘llash istiqbollari ... 428
Jo‘rabayeva Sh.K.

Raqamli iqtisodiyot va suniy intellektning o‘zaro integratsiyalashuvi ... 432
Toshpo‘latov B., Xusenov Sh., Qurbonov B., Boltayev A., Muxtorov M., Yondoshaliyev A., Abdumalikov N., Tursunaliyev U., Anarbayev S., Ro‘ziboyev D.

Tijorat banklari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish yo‘llari ... 435
Mirpulatova L.M.

O‘zbekistonda raqamli oziq-ovqat hamda sun’iy intellekt texnologiyalarini rivojlantiruvchi indikatorlar ... 438
Abduraxmanova Z.T.

Рақамли иқтисодиёт платформаларининг тузилиши ва ривожланиши ... 442
Имомова С.Ш.
Динамика развития искусственного интеллекта. ... 446
Абдураимова Н.Р.
Хизмат кўрсатиш соҳасини тармоқлар ва уларнинг таркиби бўйича тақсимлаш модели ... 454
Шарипова Б.Б.
Ўзбекистон Республикаси акциядорлик жамиятларида рақамли бошқарувни жорий этиш имкониятлари ... 457
Закирова Н.А.
Sanoat sohasini jadal rivojlantirishning oʻziga xos xususiyatlari ... 461
Ismatulloyeva M.F.
Regulatory sandboxes and financial market education: empowering smes and retail investors for IPO participation ... 467
Saydullaev Sh.
Способы, критерия и методы определение надежных поставщиков для государственных нужд ... 470
Карриев К.С.
Chakana savdo korxonalarida reklama faoliyatini tashkil etish ... 478
Samadov A.N.
Совершенствование системы управления инновационными проектами ... 485
Носиров Ж.Ж.
Emotion detection in customer service: a cnn-based approach to employee engagement ... 491
Tangirov A.
Oʻzbekiston taraqqiyotining yangi bosqichida iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishning strategik jihatlari ... 494
Luqmanov B.M.
Ўзбекистонни яшил иқтисодиётга ўтиш йўллари ва истиқболлари ... 500
Луқманов Б.М.
A creative idea - the key to developing an innovative ecosystem ... 504
Alieva Elnara Ametovna
Sun'iy intelektning hunarmandchilik mahsulotlari bozoridagi oʻrni ... 507
Ergasheva Aziza Farmonovna
Oʻzbekistonda oilaviy korxonalar faoliyatini boshqarishning hozirgi holati ... 510
Jurayev Navruz Jurayevich
What drives financial development in Central Asian Countries ... 514
Bobojanov Shaxrux Qadamboyevich
Online Advertising and its impact on consumer behavior ... 518
Ismailova Khanifajon
Oʻzbekistonda yaylov yerlaridan samarali foydalanish va ekologik xavfsizligini ta'minlash yoʻllari ... 520
Axmadaliev Voxob Abduraxmonovich
Искусственный интеллект: путь в будущее ... 528
Мурадов Фарход Джоракулович
History of development and current state of artificial intelligence ... 531
Davronova Dilora Komiljonovna
Dzyudo texnik-taktik harakatlari, biomexanik xususiyatlari va ularni assimilyatsiya qilish ... 534
A.T.Tangriyev
The impact of China's role in the brics system on the world ... 538
Zhang Shaojie
Davlat korxonalarining moliyaviy koʻrsatkichlarini baholash ... 542
Qarshiyev Nodirbek Olim oʻgʻli
Qishloq xoʻjaligida "yashil" texnologiyalarni joriy etish va ekologik barqarorlikni ta'minlash ... 544
Shamshetova Gulraushan
Postpandemiya davrida mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini tashkil etishning iqtisodiy samaradorligi va moslashuvchan strategiyalari ... 547
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich

POSTPANDEMIYA DAVRIDA MEHMONXONALARDA OVQATLANTIRISH XIZMATLARINI TASHKIL ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA MOSLASHUVCHAN STRATEGIYALARI

Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich
Mustaqil izlanuvchi, (PhD)
https://orcid.org/0009-0008-0651-4754
h.yaxshiyev81@gmail.com

Annotatsiya: Postpandemiya davri mehmonxona ovqatlantirish xizmatlariga yangicha qarashni taqozo etmoqda. Ushbu maqolada pandemiyadan keyingi sharoitda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini tashkil etishning iqtisodiy samaradorligi va moslashuvchan strategiyalari tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalarni joriy etish, ekologik barqarorlik, individual xizmat ko‘rsatish, menyuni optimallashtirish, resurslar boshqaruvi va xizmat sifati kabi omillar asosida zamonaviy yondashuvlar yoritilgan. Shuningdek, muammolar va ularning yechimlari, xodimlar malakasi, ta’minot zanjiri va mijoz ehtiyojlariga moslashuvchanlik asosiy tahlil yo‘nalishlaridan biridir.

Kalit so‘zlar: postpandemiya, mehmonxona ovqatlantirish xizmati, iqtisodiy samaradorlik, moslashuvchan strategiyalar, raqamli transformatsiya, xizmat sifati.

Abstract: The post-pandemic era demands a new approach to hotel catering services. This article analyzes the economic efficiency and adaptive strategies for organizing food services in hotels after the pandemic. It highlights modern approaches such as the implementation of digital technologies, ecological sustainability, personalized service, menu optimization, and resource management. The article also discusses current challenges and their solutions, including staff qualification, supply chain disruptions, and customer-centered flexibility.

Key words: post-pandemic, hotel catering, economic efficiency, adaptive strategies, digital transformation, service quality.

Аннотация: Постпандемийный период требует переосмысления подходов к организации питания в гостиницах. В статье рассматривается экономическая эффективность и адаптивные стратегии в сфере гостиничного питания в условиях после пандемии. Раскрываются современные подходы, включая внедрение цифровых технологий, экологическую устойчивость, персонализированное обслуживание, оптимизацию меню и управление ресурсами. Также проанализированы существующие проблемы и пути их решения, вопросы квалификации персонала, логистические цепочки и гибкость в удовлетворении потребностей клиентов.

Ключевые слова: постпандемия, гостиничное питание, экономическая эффективность, адаптивные стратегии, цифровизация, качество обслуживания.

So‘nggi yillarda global miqyosda yuzaga kelgan COVID-19 pandemiyasi turizm va mehmonxona sanoatining barcha jabhalarida, xususan, ovqatlantirish xizmatlari tizimida ham jiddiy o‘zgarishlarga sabab bo‘ldi. Pandemiya davrida joriy etilgan qat’iy sanitariya va ijtimoiy masofa cheklovlari mehmonxonalardagi ovqat yetkazib berish, bufetlar va restoranlar faoliyatini to‘xtatishga yoki keskin qayta tashkil etishga majbur etdi. Bu holat ushbu xizmat yo‘nalishining an’anaviy ish uslublarini qayta ko‘rib chiqishni, iqtisodiy jihatdan barqaror va shu bilan birga moslashuvchan strategiyalarni ishlab chiqishni taqozo etdi.

Postpandemiya davrida mehmonxona biznesining tiklanishida ovqatlantirish xizmatlarining iqtisodiy samaradorligini oshirish asosiy omillardan biri sifatida qaralmoqda. Mehmonlar xavfsizligi, xizmat sifati va operatsion xarajatlarni optimallashtirish kabi ustuvor vazifalar mehmonxona restoranlarining yangi tizim asosida qayta tashkil etilishini talab qilmoqda. Shu nuqtayi nazardan, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish,

ekologik barqarorlikni ta’minlash, iste’molchi xatti-harakatlariga mos menyu modifikatsiyasi va personalni qayta tayyorlash kabi choralar iqtisodiy va xizmat ko‘rsatish jihatidan yuqori samaradorlikni ta’minlovchi strategik yondashuvlar sifatida e’tirof etiladi.

Pandemiya insoniyat hayotining turli sohalarida tub o‘zgarishlarga sabab bo‘lgan bo‘lsa, mehmonxona xizmatlari ayniqsa ovqatlantirish yo‘nalishi bunga eng katta ta’sirni boshdan kechirgan segmentlardan biri bo‘ldi. Postpandemiya davrida ushbu sohani tiklash, iqtisodiy jihatdan barqaror va xizmat ko‘rsatish sifatiga ega tizimlarni shakllantirish dolzarb masalaga aylandi. Bugungi kunda mehmonxona restoranlarida ovqatlantirish xizmatlarini tashkil etish nafaqat gastronomik ehtiyojni qondirish, balki xavfsizlik, operatsion tejamkorlik va moslashuvchanlik mezonlariga javob berishi kerak.

Pandemiya davridagi asosiy muammolardan biri bo‘lgan ijtimoiy masofa va gigiyena talablarining qat’iyligi ovqatlanish xizmatlarida xizmat ko‘rsatish shakllarini keskin o‘zgartirdi. An’anaviy ochiq bufetlar, ochiq joylardagi to‘plangan xizmatlar o‘rnini individual xizmatlar, kontakt bo‘lmagan yetkazib berish (contactless delivery), raqamli buyurtma tizimlari va oldindan tayyorlangan menyular egalladi. Bu esa texnologik moslashuvni talab qildi va aksariyat kichik va o‘rta mehmonxonalar uchun jiddiy moliyaviy bosimga sabab bo‘ldi.

Hozirgi holatda, mehmonxona ovqatlantirish xizmatlari uch asosiy yo‘nalishda rivojlanmoqda: birinchisi – raqamli transformatsiya, ikkinchisi – ekologik barqarorlikka asoslangan yondashuvlar, uchinchisi – mijozga yo‘naltirilgan servis modelining shakllanishi. Birinchi yo‘nalishda, mobil ilovalar orqali buyurtma qilish, QR-kod orqali menyuni ko‘rish, onlayn to‘lov tizimlari joriy etilgan. Bu xizmatlar nafaqat xavfsizlikni ta’minlaydi, balki xizmat ko‘rsatish tezligini oshiradi va insoniy omil bilan bog‘liq xatoliklarni kamaytiradi. Biroq, bu tizimlar zamonaviy infratuzilma va raqamli savodxonlikni talab qiladi, bu esa ko‘plab mehmonxonalar uchun hali muammo bo‘lib qolmoqda.

Ikkinchi yo‘nalish, ya’ni ekologik barqarorlikka asoslangan ovqatlanish xizmatlari, mahalliy mahsulotlardan foydalanish, oziq-ovqat chiqindilarini kamaytirish, biologik parchalanadigan qadoqlardan foydalanish kabi choralarga asoslangan. Bu yondashuv nafaqat ekologik xavfsizlikni oshiradi, balki xarajatlarni ham qisqartiradi, chunki mahalliy yetkazib beruvchilar bilan ishlash logistika xarajatlarini kamaytiradi. Shu bilan birga, mehmonlar orasida ekologik ongli iste’molchilar soni oshayotgani, bu kabi yondashuvlarni tijorat nuqtayi nazaridan ham manfaatli qiladi.

Uchinchi yo‘nalish esa mijozga yo‘naltirilgan servis modelidir. Bu modelga ko‘ra, mehmonning individual ehtiyojlari, allergik holatlari, diniy yoki madaniy ovqatlanish cheklovlari inobatga olinadi. Personal tayyorlangan menyular, individual xizmat ko‘rsatish, yetkazib berishning mos vaqtlarini tanlash imkoniyati bu yondashuvni samarali qiladi. Bunday servis darajasiga erishish esa xodimlarning doimiy malakasini oshirish, xizmatlar monitoringini yuritish va mehmon fikr-mulohazalarini real vaqtda tahlil qilish vositalarining mavjud bo‘lishiga bog‘liq.

Shuningdek, postpandemiya davrida ovqatlantirish xizmatlari iqtisodiy jihatdan tejamkor va moliyaviy samarador bo‘lishi zarurligi ham kun tartibiga chiqdi. Ayniqsa mehmonxonalar daromadining muhim qismini tashkil etuvchi restoran va ovqatlanish xizmatlarining moliyaviy natijalari endi batafsil monitoring ostida olib boriladi. Shu sababli, menyuni optimallashtirish, yuqori rentabellikka ega mahsulotlarga urg‘u berish, omborxona boshqaruvini avtomatlashtirish kabi choralarning joriy etilishi muhim ahamiyat kasb etmoqda (1-rasm).

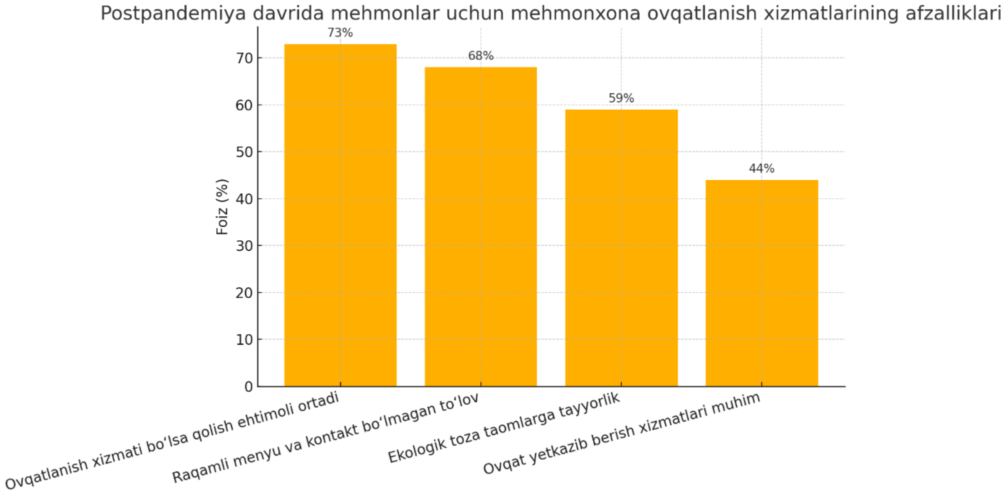

1-rasm. Postpandemiya davrida mehmonlar uchun mehmonxona ovqatlanish xizmatlarining afzalliklari[1].

1 https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/frsv.2022.862099/full

Yuqoridagi grafik postpandemiya davrida mehmonlarning mehmonxona ovqatlanish xizmatlariga bo‘lgan munosabati va ularning afzallik beruvchi jihatlarini foizlik ko‘rsatkichlar asosida aks ettiradi. Grafikda to‘rtta asosiy mezon ko‘rib chiqilgan: ovqatlanish xizmati mavjudligi, raqamli menyu va kontakt bo‘lmagan to‘lov, ekologik toza taomlarga tayyorlik hamda ovqat yetkazib berish xizmatlarining mavjudligi.

Eng yuqori ko‘rsatkich – 73% – mehmonxonada ovqatlanish xizmati mavjud bo‘lsa, mehmonlarning qolish ehtimoli oshishini bildirgan. Bu, ovqatlanish xizmatining mehmonxona tanlashda muhim omilga aylanganini ko‘rsatadi. Undan keyingi o‘rinda 68% respondent raqamli menyu va kontakt bo‘lmagan to‘lov tizimlarini afzal ko‘rishini ta’kidlagan bo‘lib, bu pandemiyadan so‘ng xavfsizlik va gigiyena masalalari mehmonlar uchun ustuvor ahamiyatga ega bo‘lganini ko‘rsatadi.

Ekologik jihatdan toza va barqaror taomlarga tayyorlik darajasi 59% ni tashkil etgan. Bu ko‘rsatkich mehmonlar orasida sog‘lom ovqatlanish va ekologik ongli iste’molchilar soni oshib borayotganini anglatadi. So‘nggi ko‘rsatkich – 44% – ovqat yetkazib berish xizmatlari mehmonxona tanloviga ta’sir qilishi mumkinligini bildirgan. Bu xizmat turining ham dolzarbligi mavjud, lekin u boshqa omillarga nisbatan nisbatan pastroq baholangan.

Umuman olganda, grafikdan ko‘rinadiki, mehmonxona ovqatlanish xizmatlari endilikda nafaqat gastronomik ehtiyojlarni, balki xavfsizlik, texnologik qulaylik va ekologik qadriyatlarni ham hisobga olgan holda taklif etilishi zarur. Bu jihatlar mehmonlarning qaror qabul qilish jarayoniga bevosita ta’sir ko‘rsatadi va ushbu xizmatlarning iqtisodiy samaradorligini oshirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Postpandemiya davrida ba’zi muammolar saqlanib qolmoqda. Jumladan, xodimlar yetishmovchiligi, ayniqsa malakali oshpazlar va xizmat ko‘rsatish xodimlariga bo‘lgan talab oshgan. Buning sababi pandemiya davrida ko‘plab kadrlar sektorni tark etgani va boshqa yo‘nalishlarga o‘tgani bilan bog‘liq. Yana bir muhim muammo – bu mahsulotlar narxining o‘zgaruvchanligi, ta’minot zanjiridagi uzilishlar va importga bog‘liqlik. Bular iqtisodiy samaradorlikka salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda.

Muammolar yechimi sifatida bir nechta chora-tadbirlar taklif etilmoqda. Birinchidan, mahalliy ta’minot zanjirlarini mustahkamlash va importdan maksimal darajada voz kechish orqali barqarorlikni ta’minlash mumkin. Ikkinchidan, mehmonxona restoranlari uchun maxsus subsidiyalar va soliq yengilliklarini joriy etish orqali ularning moliyaviy yukini kamaytirish zarur. Uchinchidan, mehmonxona sohasida bandlikni tiklash maqsadida qisqa muddatli professional tayyorgarlik dasturlarini yo‘lga qo‘yish lozim.

Shuningdek, ovqatlantirish xizmatlarini boshqarishda analitik yondashuvdan foydalanish, ya’ni mijozlar xatti-harakatlarini, talab tebranishlarini va narx sezgirligini tahlil qilish orqali menyu siyosatini moslashtirish mumkin. Raqamli texnologiyalar orqali real vaqtda savdo va xarajatlar monitoringi yuritilishi, operatsion samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Bu esa, o‘z navbatida, mehmonxonaning umumiy daromadiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Shu bilan birga, mehmonxona restoranlarining bozor talabi bilan moslashuvchan ishlashi, ya’ni seshanba kuni kam mehmon bo‘lsa, menyuni qisqartirish, dam olish kunlari esa kengaytirish, yetkazib berish xizmatini haftaning faqat ma’lum kunlarida yo‘lga qo‘yish kabi strategiyalar orqali operatsion xarajatlar samarali boshqarilishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, Postpandemiya davrida mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini samarali tashkil etish dolzarb strategik vazifaga aylandi. Mazkur soha faqatgina oziq-ovqat bilan ta’minlash emas, balki mijoz xavfsizligini, xizmat ko‘rsatish madaniyatini, iqtisodiy tejamkorlikni va raqamli transformatsiyani o‘zida mujassam etgan kompleks tizim sifatida qayta shakllanmoqda. Mavjud muammolar, jumladan, xodimlar tanqisligi, mahsulot narxlarining o‘zgaruvchanligi va texnologik infratuzilma yetishmovchiligi sektor oldida turli sinovlarni yuzaga keltirmoqda. Shu sababli, sohaga integratsiyalashgan yondashuv zarur.

Mahalliy ishlab chiqaruvchilar bilan yaqin hamkorlik, raqamli yechimlarning bosqichma-bosqich joriy etilishi, iste’molchilarning xatti-harakatlarini tahlil qilish asosida menyu va xizmat strategiyasini shakllantirish bu yo‘nalishda ijobiy samara beradi. Bundan tashqari, xodimlar malakasini oshirish va qisqa muddatli kasbiy tayyorgarlik dasturlarini kengaytirish, davlat tomonidan moliyaviy qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini joriy etish, ekologik va sog‘liqni saqlash standartlariga mos keluvchi xizmat tizimini yaratish orqali sohaga barqarorlik va raqobatbardoshlikni ta’minlash mumkin. Mehnat samaradorligi va mijoz qoniqishini oshirishga qaratilgan bu kabi kompleks yondashuvlar mehmonxona ovqatlantirish tizimining kelgusi rivoji uchun asosiy yo‘nalish bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. M. Mamadaliev. Turizm sanoatida ekologik yondashuvlar. – T.: “Fan va taraqqiyot”, 2022. – 192 b.
2. K. Nurmatova. Turizm xizmatlarida sifat menejmenti. – T.: “Noshir”, 2020. – 210 b.
3. M.J. Stipanuk. Hospitality Facilities Management and Design. – Michigan: Educational Institute, 2018. – 500 p.
4. R. Wood. Hotel Accommodation Management. – London: Routledge, 2017. – 264 p.
5. Peter Jones, Andrew Lockwood. The Management of Hotel Operations. – London: Cengage Learning, 2018. – 360 p.

6. Raymond S. Schmidgall. Hospitality Industry Managerial Accounting. – Michigan: AHLEI, 2016. – 408 p.
7. John Walker. Introduction to Hospitality. – New York: Pearson, 2021. – 480 p.
8. C. Holloway, R. Humphreys. The Business of Tourism. – London: Pearson Education Limited, 2022. – 504 p.
9. https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/frsrv.2022.862099/full

IQTISODIYOT ЭKOHOMИKA ECONOMY

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokr ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2024. № 7-maxsus son

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.